

רז "נעשה ונשמע"
 העניין הראשון הוא הקדמת "נעשה ונשמע". הגמרא בשבת (פז ע"א)
 אומרת כך:

אמר רבי אלעזר: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בנז
 קול ואמרה מי גילה רז זה לבני, רז שמלאכי השרת משתמשים בו.

מה הכוונה בכך ש"נעשה ונשמע" הוא הרז שמלאכי השרת משתמשים
 בו? הרב מסביר בעין-איה:

כל דבר שאינו בטבע צריך הוא בתחילה הקשה ולימוד ואח"כ
 מתיישרים אל עשייתו. אבל מה שהוכנה הטבעית גמורה בו, אין
 צריך לימוד מוקדם, כ"א האלץ שט אל העשייה. ואם התוכן הטבעי
 יש לו עילוי והתעוררות, הרי הוא מתעורר מתעלה ומתפוזר ומתקדש
 ע"י עצמיות התפשטותה והתפארותה של הפעולה.

דבר שהוא לא טבעי לאדם מתחיל מלמידה והכנה ורק לאחר מכן
 ניתן להרגל ולפעול בחיים על פי אותה הוראה חיונית. לעומת זאת,
 תכונה שהיא טבעית באדם לא מתחילה מהלימוד - האדם מחובר
 אליה בטבעו. גם כאשר התכונה הזאת ממשיכה להתפתח, אין זה
 שעל גבי התכונה הטבעית נבנית קומה מלאכותית, אלא התכונה
 הטבעית עצמה מתפתחת מתוך פעולותיו, וככל שאנחנו נפעל היא
 תלך ותתפתח בנו.

זהו אחד ההבדלים הבולטים בין המציאות החיה לבין המציאות
 הדוממת. אדם שבונה בית לא מחכה שהבית יצמח מעצמו, אלא
 הוא מביא מבחוץ את כל החומר הנצרך לבנייה - הברזלים, הבלוקים
 והבטון - ורק על ידי הרכבתם הבית נבנה. דבר נוסף: ככל שהחומר בא
 יותר לידי שימוש - כך הוא נשחק. מדור הרב שעשה קלומטרז'
 גבוה לא יעלה אלא ירד, לעומת זאת, האדם שרוצה לבנות קומת חיים
 חדשה בקרבו, הוא מגלה אותה מעצמו. אפילו בחיים הגופניים, אדם
 הרוצה לחזק את שריריו ושתייה לו סיבולת לב-ריאה לא תועיל לו
 "השתלש" שרירים", אלא ככל שהוא יפעיל את כוחות החיים שלו
 בצורה נכונה, יאמץ את שריריו וישתמש בהם, הם ילכו ויתפתחו. ככל
 שהוא יתעמל - הוא יתחזק, וכן ברוח, ככל שהואדם חושב ומוציא
 לפועל את כשרונו החכמה, לא בולע אנציקלופדיות אלא לומד לחשוב.
 כך הוא נעשה חכם יותר, וככל שישטיב, כך מידותיו ולבו השוב יתפתחו
 ועדלו. כך זה בכל התכונות, וכך זה להבדיל גם בתורה. ראשית הגישה

שלנו אל התורה, אומר הרב, היא ההבנה שהקב"ה ברא אותנו עם תכונות
 חיים כזו שיסודות התורה מונחים בנו.

התורה לא מתנכת אותנו להשוות את קולנו הפנימי, ולקבל אותה
 כהוראה שמדלגת על האישיות או מוחקת אותה. התורה אמנם אומרת
 לנו מה לעשות, אבל ככל שנפתח בנו את ההקשבה, נשמע שהתחלתם
 ויסודם של הדברים נטועים בנו, שזרעי התורה מונחים בתוכנו, וככל
 שאנו נדע בצורה נכונה, עמוקה ואמיתית למצוא את האני העצמי
 המהותי, התורה ממילא תלך ותוציא אותנו אל הפועל בצורה שלמה
 והגישה אל התורה תהיה גישה הרבה יותר עמוקה וגדולה, לא פעולה
 מלאכותית אלא פנימית.

כך כתב הרב באורות התורה יב, ג' דרך ארץ קדמה לתורה: "כל דבר של תורה צריך דרך ארץ
 שיוקדם לו - כל דבר בלימוד התורה נביקים ונבקים צריך הלימוד למצוא את דרך הארץ שיש
 בתוכה, אך בתוכה יש תכונה זאת, ואת התכונה הזאת להוציא לפועל על ידי הלימוד."

הרב עמל בסוגיות רבות לבאר את היסוד הטבעי באופן שיוצא לאורה, קשר הדבר עם הוויכוח
 המחולל להוציא בורות אלו, שמתוך היד החזקה האמלגה בכנסת הרועה המנויה וע"י מאונות
 ראה פסח דרזש ר"ן, רכחות הטבעיים עוברים בתורגה ממצב של געור ומלחמה בקדש למצב
 של התאמה, ככל שנוכחי את תכונת החיים הזו ואת מקומה הנלמד, את הדברים אין לבנותה ולפתחה
 נעדיל את הארצה. וע"י אורות התורה ל' אורות הקדש ב' תפחד."

מספר דוגמאות לכן. **השוכה**: באורות התשובה ה, א' 'התשובה היא התרגשה הייתי בריאה
 של תופע', ובהמשך הרב מסביר שכמו שהגוף פולש משתו שהוא לא מחיים להגיעו שלו, כך
 המציאות הרוחנית לא מובנה לסבול שום פסולת רוחנית, שווא זה לרוחו של האדם.

במנינה: במקומה לנוח ראה בעיני תפילה ב: "אין התפילה באה מתינה כי אם מתוך
 המושבה שהנשמה היא המיד בלב, השאילה היא, האם אתה עומד מול הסיודו ואמר מילים
 ומנסה להביא, להרגיש ולכוון, אבל בעצם אתה פועל פנומה מלאכותית או שאוה שיש בך
 כישרון של תפילה, ואת הכישרון הזה שגנו בך אותו אתה מוציא לפועל, כשנגשים כך לתפילה,
 כשרון התפילה העמוק והחי שהקב"ה השביע בתוכנו יוצא אל הפועל ומעמיק את יכולתו להתפלל."

בלימוד אמונה: במידות ראה אמונה, ג' בכל ההשכלות וכל הפילוסופיות האלמותיות הנו רואים רק
 הרחבה של הנבונה הפנימית של חוש האמונה, ויהא-שמים הברורה הטבעית, שכדי לחדש
 את נבוליה, לפתח את הכח האצור בה דרזשים כל טעפי הלימודים, בין המעשיים בין העיוניים
 השכליים והרגשיים. על בואת האצור היא תכניה היא התפילה של הלימודים, כשרם מקשרים יפה
 להתורה החיה הפנימית הטבעית לעומת האדם, והמאירה באור חיים אמיים שנשמה הישראלית
 בידור, היא נקודת קדושת האמונה האלהית, סוד ידאת ד' באמת, מתוך שאופת חיים פנימיים,
 מתוך הרגשה ערה זהה, אוריה ומכונה בכל חוקי החיים הייתי עדיים, שכל הנשמה בונה בכל
 חזיונה, אלא היא ממשכת מזה שקודם כל יש אמת אלוהית שנשמה בתוכנו שמכוחה מושבע בו
 כישרון אמיתי, כשאו לומדים אמונה בעיני והתבוננות אנו מפתחים את הכישרון האמיתי הזה, ואת
 טבעיות העין האמיתית שמוטבעת בנו ומוציאים אותה אל הפועל.

כשם שעצם שרירות החוש משכללת את כישרון הטוב שבאדם, כך לימוד אמונה, עצם הרגיעה של
 האמונה, נקודת קדושת המסורת וממנה, הפסג, המסתכלות ועומק החיים, רק משכללים את התורה
 הפנימית, ממילא כשהוא נלמד הוא מצטרף למשה אלוקי, הוא לא מליבש על עצמו דבר ויוצא
 אלא משתמש בכוח הפנימי שנטוע בו, ואת הכוח הגדול היה הוא מוציא אל הפועל, כל דבר
 יוציא מלאכותי טכני, אלא איכות אחרת לעמרי של מעיי פנימי שאנחנו אומנו כל הזמן מבינים
 אשר קדמו לו ואשר השוונו את סודו והולכנוה גולג, הרעה כ' שוב ד', ושכלל עת אשר תוציא
 תפוש להחרומם למקור חיים הרוחניים מיד, היא פונעת את הטוב העליון כשמהו מלאה, היא
 רעיון מושבע בעומק הנשמה שאסור לו להיות ד' ממנה.